Bedigueta, bediga, bedigassa…

Fau una crida ai legeires de la pagina Mesclum. I a una citacion tras que celebra que començа per : « Quora ausissi lo mot cultura, sortissi mon… » Se quauqu'un saup la seguida, lo grandmerceji de m'ajudar ! Un còp èra un reiaume de drech divin, vengut reiaume de drech republican-unenc-egalitari-laic e centralizat, après d'estre passat per de crisis imperialas, revolucionàrias, republicanas, e n'en passi. A la cort, au bèu mitan dau centre, i aviá un personatge centrau que li disian… (ai de ma memòria !) Braunschwarzenbach. Non, es pas aquò ! A, si ! es un nom que sentis a alhet, un pauc coma Alhagon, non ? Se m'engani, me diretz.

Dins aquèu reiaume, la personalitat que n'en parli èra « menistre de la cultura », carga mai qu'importanta puèi que se tracha d'impausar a una multitud (que siam un estat dei grands, que !) que s'embriaga de sei diferéncias, una non pensada conforma, un vertige centripeta dau centre prigond. E aquest alhet con qu'oblidava pas qu'èra membre d'un govern tot çò que i a d'egalitarista e de descentralizaire, prepausèt una politica culturala tot çò que i a d'egalitari e de descentralizat : dins cada comissariat de polícia dau pais (li disian « departament ») voliá crear una *scene nationale* (dins la lenga dau menistre) dirigida per un administrator, nomenat per eu naturalament, e que virariá d'un departament a l'autre avans de se laissar gastar per lei pichòts potentats locaus. Pareis que l'uniformitat, aquò afavoriza la creacion ! Non, non, es pas un conte : vesetz son article « *Combattre l'inégalité culturelle française* » dins *Le Monde* dau 24 de mai de 2003.

Cu diguèt que lo colonialisme, aquò's acabat ? La classa politica a ren compres au terratremòu electorau de l'an passat. Pecaire, n'a pas lei mejans intellectuaus, embarrada qu'es dins sei garrolhas de poder. Vivem sota lo jòrg d'un govern mai auturós, arbitrari, illegitime que pas jamai dempuèi Vichy. Profecha de l'abséncia globala d'analisi politica per impausar sei fons de pensions (la borsa crida òsca…), son netejatge etnic (Le Pen n'es jelós…), seis economias budgetàrias per lo biais de la carga deis institucions « descentralizadas » (l'administracion europèa n'es urósa…). Es aquí per capitar lo chaple de la retirada, restablir la « seguretat » e construsir la « descentralizacion ». La descentralizacion chiraquiana es pas qu'una desconcentracion ambé renfortiment dau contaròtle centrau, agravament dei talhas.

Après d'annadas e d'annadas de non politica, « la carriera » desfila coma pas jamai, mai a ges de proposicions, a pas enveja de discutir, que fa fisança en degun (se comprèn !) e s'acontenta de cridar de non, fasènt la festa de son biais. Vivem sus lo fiu dau rasor, esperant de saupre cu de Sarcozy o de Le Pen va tirar son espilla dau juèc. Que leis ensenhaires s'encanheson contra la « descentralizacion Raffarin », aquò se comprèn aisidament : veire Alhacon. Mai dau còp, la question encombra tot lo davant de la scena politica e emplena lo vueje d'analisi. Siam pas plus dins una logica, pas manca dins un silogisme : nadam en plen dins lo mite « republica-unicitat-centralisme-laicitat… »

E pasmens, mai que jamai, se i a una solucion a la maganha, es ben la rompedura dau centralisme, l'autonomizacion dei regions qu'es soleta de posquer garantir lo dinamisme sociau que fa tant de manca e de remandar ais oblidetas de l'istòria lei « *petits potentats locaux* » que lo centralisme entretint per natura. Regionalista, uèi, aquò's pas un embarrament dins un « culturalisme » estrech senon reduseire e exclusiu. Es la soleta responsa coërenta ai degailhs de la mondializacion e de la desbranda deis estats embarrats dins sa sobeiranetat fòra d'atge. Ai pas mai enveja de me far tractar de traite que de perdre una de mei doas culturas : vòli posquer me dire Provençau e Francés, parlar mei doas lengas. Son leis enebriats de la França una e indevesibla que vòlon m'enebir de parlar occitan que *nos* van aveusar dau francés. Vertat que, se cau primier se preoccupar d'utilitat, tant vau parlar directament lo sabir estats-unisenc e s'estavanir dins lo nonres. L'orbesa politica pòt menar luenh dins la desbranda : se au mens podiam se remembrar que siam d'essers umans, qu'es pas judiciós d'udolar ambé lei lops gris qu'an envasit Paris (au passatge, clugada a Sergi Reggiani) !

Joan-Glaudi Latil, 27 de mai de 2003